

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Foia apare în fie-care Sâmbătă.

Unirea

Foia bisericescă-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond: odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., și de fie-care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește foia se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blași.

Anul I.

Blași 22 August 1891.

Numerul 34.

Memorandul universitarilor magiar.

II.

(+) Intențiunea noastră nu poate fi nici de cum să apretăm memorandul studenților magiar în toate amănunțele sale, căci așa ceva nu ne permite spațiul îngust al foiei noastre, ci numai să lămurim sine studio et ira unele cestii sulevate de acel memoriu și mai cu seamă cestii, cari ating bișerica și școla.

Înainte de toate trebuie să accentuăm, că memoriul magiar este țeșut cu multă măestrie, așa încât pre cetitorii neorientați în raporturile vieții publice din Ungaria foarte ușor îi poate seduce, ca să credă ce nu este. Multe lucruri se povestesc, cum n'au fost; unele gravamine ale Românilor sunt mai cu totul trecute cu vederea, altele sunt prezentate nu în lumina lor adeverată, ci schimosite sau ciuntite anume, ca să potă fi combătute; de multe ori să presentă stările, cari după lege ar trebui să existe în patria noastră ca niște stări reale, pre când în faptă lucrul stă cu totul altmintea, și mai adese ori să întimplă, că ceea ce este un merit exclusiv al Românilor în progresul lor propriu cultural, social și economic, sau meritul altor factori independenți de politica Magiarilor, se înfățișază înaintea Europei drept merit exclusiv al Magiarilor. Despre toate acestea cetitorii noștri se vor pute con-

vinge din cele ce le vom desfășura pre scurt.

Una dintre cele mai grave plângeri ale Românilor se referesce fără îndoială la faptul neobicinuit în un stat constituțional, că adecă deși s'a decretat uniunea Transilvaniei cu Ungaria și amă căpătat un singur parlament în Budapesta, totuși pentru acest unic parlament se aleg deputații după două legi electorale: una, care are valoare numai pentru Transilvania, ér alta numai pentru Ungaria. Acesta este un fapt, care memoriul magiar nu l'a putut negă și a creșut, că-l va pute combate, arătând că censul pentru dreptul de alegere este mai mare în România, de cât în Transilvania. Comparațiunea acésta însă nu aveă să se facă între România și Transilvania, ci între Ungaria și Transilvania, pentru-că nu este vorba de trimiterea deputaților la București, ci de trimiterea lor în parlamentul din Budapesta. Pre lângă aceea susținerea actualelor legi electorale din patria noastră face aprópe imposibilă participarea Românilor la viața parlamentară, de-orece împărțirea măestrită a cercurilor electorale în defavorul elementului magiar, stătorirea unui cens neasemănat mai mic în orașe, unde locuesc de comună Magiarii, decât în comunele rurale, unde locuesc de comună Români, și susținerea privilegiului de a fi alegători, dacă ești nobil sau

Secui: acestea sunt totu atâtea dispunțiuni ale legilor vigente, cari pre Români nu-i lasă să-și alegă un număr de deputați corășpondători importanței lor numerice, economice, culturale și politice. Alcum susținerea privilegiilor pentru o anumită clasă de cetățeni în timpul nostru de astăzi, când în principiu s'au șters ori ce soi de privilegii și s'a enunțat egala îndreptățire a tuturor cetățenilor fără deosebire de clasă, națiune și religiune, nu mai poate ave loc cu atât mai virtos, că sarcinile publice pentru toți sunt egale; ceea ce pretinde în mod imperativ, ca și drepturile să fie egale.

Memoriul magiar la pag. 29 și 30 voinde să combată plângerea Românilor, că și împărțirea actuală a comitatelor nu le permite validitatea intereselor lor legitime în politică, susține, că alegerea centrelor comitatense nu depinde dela guvern, ci dela congregațiunile sau adunările generale comitatense și că teritoriile comitatelor nu au suferit mai de loc schimbări în țera noastră: două aserțiuni, cari dovedesc, că autorii memorandului magiar nu voesc să cunoscă articolul de lege XXXIII din 1876, prin care s'au efectuit radicale arondări, dismembrări și unificări de comitate pre totu teritoriul locuit în parte mare de Români, așa încât pre acestu teritoriu s'au format 16 comitate noue în locul comitatelor mai numeose de mai înainte, și toate aceste comitate și-au că-

Feuilleton.

Esposiția din Hașeg.

(Raportu specialu al «Unirii».)

Reuniunea Femeilor române din comitatul Hunedorei a avut o preaferică idee, când a decis, ca să aranjeze în Hașeg, din incidentul adunării generale a Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român ce în est'anu avea să se țină în acestu orașel, o esposiție de obiecte lucrate de femeile române din comitatul Hunedorei. Esposițiile aceste, cât de modeste ar fi, sunt de o importanță deosebită pentru progresul cultural al poporului nostru. Unii învță dela ceialalt, toți se îndemnă la lucru, se desvóltă gustul estetic și dăm o dovédă, că poporul nostru nu e lipsit de însușiri nobile și frumoșe, de sentiment artistic, precum le place străinilor a afirma. Și în privința acésta esposiția din Hașeg și-a ajuns scopul pre deplin. O scurtă revistă prin cele trei sale spațioșe ale școlei grănițereșci, în cari se află espuse obiectele, este de ajuns, pentru a ne convinge despre genialitatea femeii române. Aflăm

aici o icónă completă despre porturile din giurul Hașegului, și nu e cu putință să nu ne uimim, vedéndu varietatea costumurilor, armonia colorilor, frumșea desenurilor, ce se manifestază pre fie care obiect.

Deschiderea esposiției s'a întimplat deja Joi în 13 a l. c. înaintea unui public numeros și distins. Esposiția e împărțită în două despărțăminte. În două încăperi se află obiectele espuse de țerence, ér într'o a treia încăpere sunt aședate obiectele trâmise de domnișorele inteligente. Totu în acésta încăpere să află și o casă țerănescă aranjată complet. În sala primă sunt espuse obiectele din jurul Hașegului și alu Orăștiei. În sala a doua se află obiecte din ținutul Devei, Streiului, Bradului, Iliei și Hunedorei. Améndoué salónele merită unu studiu amănunțit, nu numai din punctu de vedere artistic, ci și din punctu de vedere istoric și etnografic. Costumuri frumoșe a espus în specie dna Trimbiționiu din Grădișce, și alte multe espone, ale căroru nume nu-mi e cu putință a le înșira. Deosebită atențiune merită pânzăturile frumoșe, covórele, ștergarele, și alte obiecte, cari de cari mai admirabile.

În încăperea a treia se află espuse unele obiecte din ținutul Ji, casa țerănescă amin-

tită, și obiectele domnișorelor din comitatul Hunedorei. Aici este așa dicéndu cununa esposiției. O mulțime de obiecte espuse în sala acésta întrec ori ce așteptare și ar putea figura în ori care esposiție. Amintesc fugitive o admirabilă perdeauă lucrată de dșora Valeria Cuteanu, învătore în Hașeg, unu prea frumosu etageru de cărți făcut de dșora Victoria Vladu, unu elegantu paravanu lucratu din óse de peșce de dșora Maria Popoviciu, mai multe lucruri de mână pregătite cu artă și gustu delicat de cătră dșorele Amalia Dima, Otilia Cuteanu, Vilma Moldovanu, Ersilia Popoviciu, Mina D. Popu, Elena Popoviciu, șcl. Unu tabloș frumosu a espus dșora Maria Damianu. Nu e lista acésta nici pre departe completă, și nici nu a fostu scopul meu se compun o listă, am voit numai să arétu pre scurtu ce s'a făcut. Însemn, că multe obiecte s'au trimis, cari însă nu au putut figura în esposiție, din causă că au sositu prea târziu și fiindu că nu mai érá spațiu.

Esposiția a avutu succesul cel mai strălucit și binefăcatoru prin aceea, că mulți din popor au cercetat'o avéndu astu-felú ocașiune a vedea și a învță multe. Și în privința acésta multă recunoscință merită comitatul aranjatoru, deorece prin bilete de

pătătu de centre chiar orașele acelea, cari le-a propus guvernul, și nu congregațiunile comitatense, cându s'a creatu legea citată.

Așadară aserțiunile memoriului magiaru amintite mai susu staū în contrastu veditu chiar cu faptele întemplate pre basa unei legi aduse de dieta țerii înainte de asta cu 15 ani.

De plângerea îndreptătită a Românilor, că la oficiile administrative nu să aplică mai de locu și funcționari Români, memoriulu magiaru se scapă tare ușorū dîcîndu, că în Ungaria oficiali administrativi nu se denumescū de guvernū, ci se alegū *liberū* din partea respectivelorū comitate, și că prin urmare este vina Românilorū, dacă nu alegū saū nu suntū aleși la astu-felū de posturi, la cari ori ce cetățenū fără deosebire de naționalitate pōte concurge, dacă are calificațiunea prescrișă de lege.

După legile vigente însă lucrul nu stă așa, cum îlū presentă auctorii memoriulu magiaru, căci precum toți scimū și vedemū, o parte mare dintre oficiali administrativi nu se alegū, ci se denumescū pre viēță de comitele supremū, cum suntū d. e. mediculū primaru, căpitanulū de poliție, esactorii, archivarii, medicii cercuali, veterinarii etc., alții, ce e dreptū, se alegū, însă numai pre basa candidațiunii făcute de comitele supremū și de o comisiune de 6 membrii, dintre cari 3 suntū denumiți de comitele supremū; și fiindū-că cineva nu pōte fi alesū nici măcarū primaru saū notarū comunalū, dacă nu este candidatū de solgăbirēlū respectivū, care la rēndulū seū este alesū pre basa candidațiunii făcute de comitele supremū, ori cine pōte pricepe, că la noi alegerea tuturorū oficialilorū administrativi depinde dela voia comitelui supremū, care nu se alege, ci se denumesc de Maiestatea Sa la propunerea guvernului, și deși guvernulū este obligatū prin articolulū de lege XLIV din 1868, să se îngriješcă, ca să se denumescă comiți su-

10 cr. a făcutū accessibilă visitarea espozițiunii și din partea poporului. Venitulū espozițiunii încă e satisfăcătorū, și va rămānea o sumuliță destulū de considerabilă pentru fondū.

Premii s'au împărțitū în valōre de 60 fl. și afară de aceea se vorū mai da și diplome de recunoscință.

Meritulū principalū intru aranjarea espozițiunei îlū are firesce reuniunea femeilorū romāne din comitatulū Hunedōrei, apoi președinta comitetulū de organizare dna Susana B. Popovicī, dna Vlad. n. Barițū și în fine dlū și dna Olteanū, cari au alergatū prin tōte comunele pentru a aduna deosebitele obiecte și pre cari cade tōtă sarcina de a le și retrimite proprietarilorū.

Esposiția din Hategū a contribuitū fōrte multū la succesulū serbărilorū adunarei generale, și de aceea felicitāmū Asociațiunea noastră pentru decisiunea ce a luat'o, de a se aranja cu ocaziunea fie cărei adunări câte o esposiție, care pre lângă obiecte de industrie casnică să cuprindă și alte obiecte, precum de ale agronomiei scl.

De însemnatū e și de astă dată, că multū nu voiaū să-și dee obiectele pentru esposiție sub cuvintū, că li se va impune dare nouă. Cu atātū mai plăcută va fi desamăgirea celorū fricoși, cândū pre lângă obiectele lorū vorū primi și câte unū premiū. Să sperāmū, că ideile aceste se vorū împraștia pentru viitorū.

premi și dintre naționalitățile nemagiare și prin urmare și dintre Romāni, totuși de presente nu avemū nici măcarū unū singurū comite supremū, care ar fi Romānū și de aceea nu este mirare, dacă nici măcarū la posturi inferiōre, cum suntū notarii comunali și cercuali, — chiar și la dorința expresă a alegătorilorū romāni — de comunū nu se candidēză și Romāni, nici chiarū în comune și cercuri curatū romānesci.

Dar nu numai candidarea oficialilorū administrativi din partea comitelui supremū neromānū este de comunū o pedecă pentru Romāni de a putē intrā în oficiile administrative, ci și modulū cum se face alegerea. Toți oficiali administrativi — afară de primarulū și notarulū comunalū, — se alegū din partea membrilorū congregațiunii comitatense, care jumătate se constituesc din așa numiți viriliști saū bărbați, cari plătescū cea mai mare dare, și aceștia suntū de comunū foștii domni de pământū adecă Magiarii, ér cealaltă jumătate din delegații acelorū cetățeni, cari au dreptulū de a alege deputați și la dietă, și fiindū-că dreptulū de a alege deputați dietali nu este estinsū și asupra Romānilorū în mēsură, în care este estinsū și asupra Magiarilorū, de sine urmēză, că Romāni și în comitatele, unde constituescū maiortatea, rămānū de comunū în minoritate, cândū au să alēgā delegații lorū la congregațiunea comitatensă. Astū-felū dară tōte suntū de presente așa întocmite, încātū Romāni să nu-și pōtā validitā inriurința lorū în afacerile publice ale țerii în mēsură corespundētore importanței lorū ca poporū cu individualitate proprie națională în acēstă patrie comună, pentru care și ei plătescū tributulū sângelui și alū averii întocmai ca și Magiarii.

Interesantū de totū este memorandumulū universitarilorū magiarū cândū dîce la pag. 32: „Tōte plāngerile aceste ale memorandumulū romānū și sute de alte plāngerī, câte suntū saū se potū nāscoci, ori câtū de grele ar' fi la aparență, le desbracă de valōrea lorū o faptă, care este următōrea: Esistă în Ungaria o astū-felū de lege fundamentală (art. XLIV din 1868) despre egala îndreptățire a naționalitățilorū, cu care în ceea ce privește ecuitatea, dreptatea și liberalismulū dōrā nici o lege, din câte au produsū timpurile, nu pōte rivalisā“.

La acēstă frasă bombastică și lungă rēspunsulū este tare simplu și scurtū, că adecă legea aceea mai de locū nu se respectēză. Acēstă nu o dîcemū numai noi, ci o recunoscū și Magiarii, cari au sēmțū de dreptate, cum s'a pututū convinge ori cine din enunțațiunile repetite ale lui Mocsary în camera deputațilorū, din desbaterile din urmă în casa deputațilorū asupra proiectulū de lege despre administrațiunea de statū și din articolulū diarului „Magyar Allam“ reproducū în numărulū 30 alū „Unirii“, dar mai vîrtosū din starea faptică care ne dovedesce până la evidentă, că în ceea ce privește usulū limbilorū diferitelorū naționalități, acestea suntū mai

cu totulū scōse din administrațiune și justițiā, și înlocuite cu limba magiară. Ér cândū memoriulū magiarū citeză cu litere resfirate și mari paragrafulū de lege, în vîrtutea căruia guvernulū este detorū a se îngriji, ca și dintre naționalitățile nemagiare să fie denumiți indiviđi destoinici la postulū înaltū de comite supremū, ne prinde mirarea, că ore cum au și pututū universitarii magiarū să ne citeze acelu paragrafū chiar nouē Romānilorū, cari nu avemū nici unū comite supremū de Romānū?

Între 63 comiți supremi puteau de bună sēmă să figureze după dreptate și după lege și niște Romāni!

Prin tōte aceste, de sine se înțelege, că suferindū națiunea romānă, suferē și biserica noastră romānescă unită. Căci mai întâiū este ore bine, că în casa de josū biserica noastră de preste unū milionū de suflete nu pōte se aibā nice unū reprezentantū, alesū cu programū de a reprezenta și biserica noastră. Mai departe este ore bine aceea, că în ținuturile, unde Romanii uniți suntū în masse mari, oficiile de statū, suntū implute mai eschisivū cu indiviđi de limbă și credință diversă, și așa în cele mai multe casuri aceștia nu au nice cunoscința de lipsă nice sentimentū pentru interesele bisericesci ale poporului nostru, cândū acele suntū avisate la spriginulū statului. Cātă stricățiune ni facū atari indiviđi numai prin aceea, că nu voescū să ni dea sucursulū de lipsă la stirpirea concubinatelorū și la promovarea causei scolastice! Dacă cu privire la împlerea oficiilorū de statū și mai cu sēmă la denumirea comițilorū supremi, s'ar observā legea pentru naționalități, atunci inconvenientele aceste nu s'ar întimplā, căci oficiali și comiți supremi romāni nici cândū n'ar denegā organelorū nōstre acestū spriginū.

Internatele nōstre din punctulū de vedere alū limbei. — Precum este cunoscutū cetitorilorū „Unirii“, cu începutulū anului școlasticū viitorū 1891/2 se va deschide și în Beiușū unū internatū de băiați ridicatū de Escelența Sa Episcopulū Pavelū. Astū-felū începēndū dela 1-a Septembrie 1891 în provincia noastră romānescă gr. cat. de Alba-Iulia vorū fi 4 internate de băiați, unulū în Blașū, unulū în Orade, unulū în Sigetulū Marmației și alū patrulē în Beiușū. De fete nu avemū până acum decātū alū Asociațiunii, care încātū e romānū, este nunumaī gr. or. ci și gr. cat., și totū asemenea și alū reuniunii femeilorū din Brașovū, căci celū dela Aradū este curatū gr. orientalū. Sperāmū însă că după darulū lui Dumneđeu din grația Escelenței Sale Preasântitului Metropolitū cu începutulū anului școlasticū 1892/3 se va deschide în Blașū și internatulū pentru fete de caracterū gr. catolicū romānescū.

Astū-felū, după-ce numai înainte de acēstă cu vre-o dece ani, afară de celū din Orade, nu aveamū altulū, putemū dîce, că în privința internatelorū stāmū destulū de bine, și mai că națiunile conlocuitoare pre teritorulū provinciei nōstre metropolitane nu ne întrecū. Nu putemū însă pentru aceea dîce, că în privința lorū dōrā nu amū mai avē nici o lipsă. Căci ore în Năsēudū nu ar fi lipsă de unū atare internatū de băiați, asemenea în Clușū, Sibiuū, Baia mare, Lugoșū și aire,

unde studiază atâtea tineri de ai noștri la școlile străine? Ci față cu trecutul, putem fi de prezente mulțămii, încâtă este vorba de numărul lor.

Numărul internatelor însă încă nu implinesce lipsele noastre adevărate. De unde de secură ori și cine își pune întrebarea, ore internatele noastre oferă destulă garanție, că tinerimea din ea se va cultiva în limba românească, carea e limba bisericească noastră, astă-fel, încâtă să se plătescă speșele împreunate cu redicarea și susținerea lor? De cultivarea sântului religios nu mai dicem nimic, căci de acesta nu avem nici o îndoială, după ce ale noastre toate patru stau sub conducere preoțască. La noi însă sântul religios numai dacă se cultivă la oaltă cu limba românească poate fi folositor pentru noi. Căci poate să fie cineva catolic foarte bun, ce e drept, și fără de a ști limba română. Unu atare catolic însă nu mai încapă în cadrul provinciei noastre românești gr. catolice de Alba-Iulia, ci are în vre-o altă provincie de altă limbă sau rit. Și apoi atunci, nu mai știm, ce înțeles mai pot avea internatele noastre, când în ele s'ar' crește catolici, ce e drept, însă nu pentru noi, ci pentru alții, cari dispun de mai multe mijloace materiale ca noi. Cum va putea atunci biserica noastră progresa între Români, dacă aceia, pre cari îi crescem noi, esu din corpul națiunii românești, și prin aceea pentru progresul bisericească gr. catolice între Români nu mai pot lucra nimic. Eță pentru ce amu șis, că la noi sântul religios numai dacă se cultivă la oaltă cu limba română, poate fi folositor pentru noi. Cultivată la oaltă cu o altă limbă poate fi folositor sufletului și altora, nu însă nou. Și apoi pre dreptul putem aștepta, că internatele noastre să crească bărbai folositori nou și nu altora, căci sa sunt fundate din ostena noastră, sau fundate numai și numai pentru noi, pentru biserica gr. catolică între Români, și nu pentru alții. A separă la noi sântul religios de limba românească însemneză a dechiară, că biserica românească gr. catolică ca parte a bisericească universale nu are nici un înțeles și poate per ori și când ca atare, numai dacă membrii ei nu vor încetă a fi catolici, fie ei apoi de ori ce rit sau limbă. E bine! Însă atunci în o națiune așa numără ca cea română, cine va mai ține susu flamura catolicismului, ca să adune sub ea pre toți fii ei? Nimeni! Și națiunea întrăgă ar fi perdată pentru biserica catolică. Și așa unu atare om din catolicism ar omori totu catolicismul la o națiune întrăgă, cum e cea română.

Acăsta e cauza, de noi dela început amu susținut și vomu susține totu-deauna, că la noi limba românească e legată de biserica, ca trupul de suflet. De unde la toate instituturile noastre, și prin urmare și la internatele, ce le avem, trebuie să ne punem întrebarea din adevărata iubire cătră biserica, că cum se cultivă limba română în ele? Și mai virtos cum se cultivă în acele, cari sunt pre lângă gimnaziul cu limba de propunere magiară, cum e cel din Orade, Sighet și acum și cel superior din Beiuș? Nu voesce nici decum prin acăsta nimeni a dice, că dora în internatele noastre să nu se cultive și limba magiară și germană, de cari publicul nostru inteligent are așa mare lipsă. Ci numai că pre limba română să se pună pondul acela, ce-lu poftescă interesele noastre

bisericești. Afară de aceea, două din internatele noastre de băiați, anume cel din Orade și Sighet sunt aședate chiar în locurile cele mai espuse pentru limba românească. De unde pre dreptul poate aștepta ori și cine, ca în aceste să se pună încă mai mare pondu pre limba românească ca în altele.

Durere însă, că nici despre unu, nici despre celalaltu nu avem date positive cu privire la lucrul acesta, pre care să ne putem basă. Adevărat, că despre cel din Orade s'a scris mult prin fo, cumcă din acela limba românească ar fi eschisă mai cu totul. Dacă ar fi așa, atunci ne-ar' dure tare mult, căci atunci acel internatu nici nu l'amu mai pute numără între instituturile provinciei noastre românești gr. catolice, și pre neobservate l'amu fi perdat. Despre cel din Sighet nu avem relativ la cestiunea limbei românești nici un dat. Unicele date cunoscute publicului sunt numele superiorilor și ale elevilor publicate în Șematismul gherlanu de pre 1890.

De aceea credem, că interesul bine înțeles al provinciei noastre și al bisericească catolice în generalu pretinde, ca mai virtos aceste două internate să cultive cu totu zelul limba română. Acăsta se poate mai ușor, dacă limba de conversare în ele ar fi cea română afară de casul când este vorba de studiile și lecțiunile din școlă. Mai departe ar fi tare la locu, dacă între păreții internatelor respective s'ar propune cel puțin câte o oră pre săptămână gramatica română la elevii mai mici și literatura română la cei mai mari. După aceea dacă s'ar ține declamațiunile în limba română odată pre săptămână, era odată sau de două ori pre an și serate declamatorice-musicale, în cari elevii să invețe a cunosce și musica noastră națională. Nu de puțin folos ar fi mai departe, dacă elevilor li-s'ar dá și pensuri domestice de lucrat în limba română, și dacă li-s'ar dá și ceva premii celor ce au făcutu progresu mai frumos în limba română.

Pre calea acăsta credem noi, că elevii din aceste două internate, deși studiază la gimnaziul magiar, totuși și-ar' pute însuși astă-fel limba română, câtu după absolvare să fie membrii folositori ai bisericească noastre românești gr. catolice.

Nu știm, de e drept, sau nu, ce s'a scris prin fo, că elevilor din unu din aceste două internate li-s'ar fi opritu a vorbi pre stradă românește, pentru-că astă-fel să încunjure insultările unor capete înfierbentate. Noi credem, că pentru a înfrăna pre atari insultători este destulă legea civilă, carea nu iertă a insulta nici pre criminalistul prius de brațul justiției, și apoi dora nu amu ajunsu acolo, ca nou, cându vorbim limba românească, să ni-se denegă aceea, ce nu se denegă nici chiaru criminalistului. Dacă din atari motive se opresce undeva elevilor folosirea limbei românești pre stradă, atunci aceia se învețe a se rușina încă de mic de limba bisericească noastră, și apoi ce lipsă are biserica noastră de atari omeni și de atari internate, în cari ni-se cresc pentru ea ostași atât de lași?

Din câtu cunoscem noi pre bărbai de cultură frumoasă și simțiri nobile, ce sunt puși în fruntea astor două internate, cu greu credem, că dacă până acum în urma împrejurărilor nu s'a făcutu în ele destul

pentru limba românească, nu se va face totuși în viitoru, căci altcum nici nu mai pot fi numite internate românești gr. catolice.

Cu cel din Blăși nu avem să ne ocupăm din punctul de vedere al limbei, fiindcă acesta e lângă unu gimnaziu cu limba de propunere română. În acesta e mai mare necesitatea, ca elevii să invețe pre lângă limba română și alte limbi. În cel din Beiuș vom vedea ce se va întâmpla după deschidere.

Revistă bisericească.

Roma.

Foile jidano-liberale se întrec în lățirea de scrieri care de care mai senzaționale despre atitudinea politică a Vaticanului. La aceste scrieri a mai datu nutremintu și articolul dlui Crispi din „Contemporary Review“ și unu articolu filo-francescu din „Osservatore romano“. Se dice adică în foile liberale, că Vaticanul lucră pre o mână cu Frăncia, că aprobă alianța franco-rusă, că dela acăsta alianță așteptă redobândirea puterii lumesci, că Frăncia a ajutat Vaticanul în perplesițiile sale financiare șcl. Și foile noastre încă au luat notia despre minunile aceste. — Credem că publicul nostru cetitoru va ști apreția scorniturile aceste. Din toate nu e adevăratu nici unu cuvintu.

Anglia.

În timpul mai din cōce protestanții anglesi trecu în masse la religiunea catolică. Comune întregi dimpreună cu păstorii lor sufletesci se facu din protestante catolice. Afară de aceea multu clerici protestanți sunt trasi în cercetare disciplinară și pedepsiți din causă, că propun în bisericile lor unele dogme catolice. Atari clerici judecați pre cale disciplinară de comunu devin apoi cei mai zeloși catolici. În fiecare anu trecu dela protestantismu la catolicismu în Anglia 12.000—15.000 de persoane, între cari multe cu nume istoricu. Dintre cei mai noi convertiți însemnamu pre George Usher, fiulu fostulu arhiepiscopu anglican din Irlanda, pre scriitorul renumitu George Lathrop cu soția; pre Eduard Horace Nelson, nepotul renumitulu admiralu Nelson, pre generalul Winyates, pre profesorul dela universitatea din Oxford Thomas Cato.

Belgia.

Dela 8 până la 12 Septembre se va ține în Mecheln adunarea generală a catolicilor belgiani sub protectoratul Arhiepiscopulu Cardinalu Goossens din Mecheln și a Ministrulu și Președinte alu Senatulu belgianu Conte de Merode Westerloo. Presidiulu ilu va duce Ministrulu și deputatul Jacobs. Consultările adunării se voru întâmpla în cinci secțiuni, una pentru promovarea religiosității, alta pentru cestiunea socială, a treia pentru institutiunile de caritate, a patra pentru instrucțiune și a cincia pentru știință, literatură și artă. Adunarea acăsta promite a fi tare impunătoare, cum au fostu până acum toate congresele fraților catolici din Belgia.

Constantinopol.

Patriarchul ecumenic din Constantinopol a creșut de bine a se pronunța în cauza rebotezării principesei de coronă a Greciei, și anume susține în foia sa oficiasă, că nici când nu a ținut, cumcă prințesa nu se poate considera de membră a bisericii „ortodoxe“ din cauză, că nu a fost botezată după ritul bisericii aceleia.

O nouă evoluțiune! Dară când a ținut o acăsta biserică romană atunci, „ortodoxii“ de ce o acusa cu abatere dela doctrinele apostolice?

Sêrbia.

Foia din Belgrad „Dnevni List“ a adresat Patriarchului ecumenic din Constantinopol o epistolă deschisă, în care îl provocă să se folosescă de totă influința sa, ca propagandă catolică din Turcia europeană să fie împedată, de-orece prin propaganda aceea se întărește numai influința austro-ungară. N'are la ce se osteni foia sêrbă, căci lumina nu se poate ascunde sub obroc, și mai curând ori mai târziu tot va triumfa adevărul catolic.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Parlamentul ungar s'a împrăsciat în 17 August prin înaltă rescript regesc, și nu se va mai aduna până în 3 Octobrie.

Ministrul de comerț Baross a cercetat espusețiunea croată de agricultură și artă din Agram. Ceva neaușit până acum este, că Ministrul a răspuns vorbirii de bineventare a banului croată mai întâi unguresce și apoi în limba croată. Acăsta a făcut impresiune bună asupra Croaților. Lucru de mirat. În un stat ca Ungaria, poliglot ca nici unul altul în Europa, să fie ceva extraordinar a aușă pre un ministru, care e al tuturor poporilor, că vorbește în vre-o limbă a poporilor acestora, când așa ceva este lucrul cel mai natural și de sine înțeles. Se vede și de aici, cât de eșite din ogașe sunt stările la noi.

Bulgaria.

Vineri în 14 August n. a. c. s'au împlinit patru ani, de când principele Ferdinand de Coburg s'a suit pre tronul labil al Bulgariei. Guvernul bulgar a aflat cu cale a sêrbă și acăsta în un mod ostentativ spre a atrage prin aceea atențiunea Europei asupra Bulgariei. Din incidentul acesta în Sofia s'a ținut un Te Deum solemn, principele a ținut o revistă preste trupe în prezența unui public numeros. Cetatea Sofia a fost decorată cu flamure, era principele Ferdinand a fundat un ordin nou, a cărui mare cruce o dede ministrului președinte Stambuloff. În Rusciuc principele Ferdinand a ținut o vorbire către oficeri, în care asigură pre Bulgari, că în timpul din urmă opiniunea curților europene s'a schimbat nu puțin în favorul Bulgariei.

„Agence balcanique“ este imputer-

nică a declară, că scirea împrăsciată de unele foi din Londra, după care marele vizir și agentul diplomatic bulgar din Constantinopol ar fi subscris un protocol referitor la recunoscerea principelui Ferdinand, este lipsită de ori ce temei.

Frância.

Ministrul de interne Constans a rostit în Bagnères de Luchon o vorbire de cuprins politic, care a produs mare senzațiune între catolici mai ales. Ministrul a ținut anume, că republica este deschisă și accesibilă pentru toți, numai câtă aceia, cari de curând s'au făcut aderenți ai republicei (adecă catolici), trebuie să asculte și să nu voescă a comanda. A ținut mai departe ministrul, că în scurt timp se va pute introduce legea pentru pensionarea lucrătorilor, căci precum a aflat Frâncie miliarde pentru reorganizarea armatei, astu-fel va afla și pentru lucrători. Guvernul Frânciei, a ținut ministrul, voescă susținerea păcii, și spre acest scop își întărește armata, căci numai cei debili sunt atacați, era cei tari respectați.

Spania.

Revoluționarii spanioli er și-au încercat norocul, dară de tot fără noroc. În noaptea din 2 spre 3 August 15 omeni într'armați cu pușci și revolvere au atacat căsarma Buen Suceso din Barcelona. Doi soldați fură uciși. În scurt timp însă miliția prim ordinului de atacă pre insurgenți cu baionetele, și în puține momente conducătorii revoltei au fost arestați. Conducătorii arestați au mărturisit, că scopul lor a fost să scotă din căsarmă pușci și munițiune, și că au fost înțeles și cu o parte a garnisonului, care le-a fost promis, că-i va ajuta. — Acum partidul republican e rușinat preste măsură de nesuccesul revoltei, și afirmă că nu a avut nici o parte în totă afacerea acăsta.

Corespondințe.

Hățeg în 17 August 1891.

Adunarea generală a Asociațiunii.

(Raport special al „Unirii“).

Serbările aranjate cu acasiunea adunării generale a „Asociațiunii Transilvane“ din est'ân au fost superioare cu mult celor din alți ani și din alte părți. Causa de sigur este însemnătatea istorică a locului, unde și-a ținut Asociațiunea ședințele sale, și mai departe interesul viu, ce mai ales în anul acesta a început a se manifesta față cu destinele Asociațiunii noastre. Din partea lor Hățegani încă au făcut totul, pentru-ca publicul român, care a alergat din toate părțile la adunare, se potă fi mulțumit pre deplin.

Sâmbătă în 16 a. l. c. cu trenul de sêra a sosit comitetul central în frunte cu venerabilul președinte. La capul orașului aștepta Hățegani pre oșpeții lor. În numele opidanilor a fost bineventat comitetul de cătră Rmul Dn Vicar Ianza. Între strigăte însuflețite de „să trăiescă“ au intrat oșpeții în oraș. Puțin după sosire a urmat o convenire pretinască în grădina otelului „mielul de aur“, cu care ocaziune n'au lipsit fîrește nici toastele.

Duminecă în 16 la 8 ore dimineața s'a celebrat s. Liturgie în ambele biserici românești. La noi a pontificat Rmul vicar Ianza asistat de domni protopopi Avel Popu Bociat și Nicola Nestor. Au fost de față la s. liturgie președintele Asociațiunii, preoți multe și public numeros. După terminarea serviciilor divine la orele 11 a urmat deschiderea adunării cu o vorbire forte instructivă și frumoasă a președintelui. După vorbirea președintelui, care a fost vii aclamată, a urmat esmiterea unei comisii de 3 pentru inscrierea de membri și încasarea de taxe, apoi apelul nominal al membrilor, raportul general al comitetului în decursul anului 1890, alegerea alor două comisii pentru esaminarea rațiocinului și pentru esaminarea raportului general și a eventualelor propuneri. În fine domnul Zacharia Boi ceti o disertațiune instructivă despre activitatea Academiei Române din București în decursul celor 25 ani ai esistenței sale. Disertantele a fost aclamat, și s'a decis, ca disertațiunea să fie publicată în foia Asociațiunii.

După adunare a fost banchetul în datinat la otelul „mielul de aur.“ Pagubă, că otelierul nu s'a îngrijit indetul. Altcum e drept, că nimenea nu putea să prevadă că vor să fie preste 200 participanți. Toastul președintelui pentru Maiestatea Sa Regele a fost ascultat în peziore, și urări întreite de „să trăiescă“ au urmat cuvintelor lui. Toaste au fost destule. Mare însuflețire a produs toastul dlui prof. German pentru poporul român și a dlui Dr. Lucaci pentru femeia română.

La 5 ore a fost premiarea esponentelor în curtea școlii grănițerești. Multă lume a luat parte la premiare, și nespuse era bucuria și fericirea celor împărtașite cu premii. Despre esopziție află cetitorii nostri raportă la alt loc.

Sêra a fost concertul aranjat de „reuniunea română de cântări din Hățeg.“ Programul variat a fost executat cu multă precisiune și cu mult succes. Publicul n'a remas dator cu recunoștința meritată. Piesa din urmă „Trecu valea“ de I. Mureșian, a trebuit să fie repetată. Venitul, destinat exclusiv pentru Asociațiune, se urcă la 200 fl. Onore concertanților, onore în deosebă bravului lor conducător dl Corneliu Popovici.

În ședința a doua de Lună au raportat cele trei comisii esmise în ședința I. S'au înscris 30 membri noi. De loc al adunării procsime s'a defipt Blașul, decidându-se totu-odată în principiu, ca pre venitor pre cât se va putea, cu ocaziunea fiecărei adunări generale să se aranjeze câte o esopzițiune regională. În locul repozatului Ilie Măcelariu, a fost ales de membru ordinar în comitetul central al Asociațiunii, domnul Ioan Papiș, protopresbiter în Sibiu. În acăsta ședință a cetit o frumoasă disertațiune despre trecutul Hățegului dl Pavel Olteanu, fiind resplătit cu însuflețite aplause.

Sêra a fost balu bine reușit. Astu-fel au decurs serbările, și toți câți au participat, s'au depărtat cu cele mai dulci suvenir, atât pentru impresiunile bune primite din incidentul adunării, cât și pentru primirea cordială și adevărată românească a Hățeganiilor. Timpul admirabil a încununat succesul serbărilor și a ajutat excursiunile neintrecute la Ulpia Traiană (Grădișce), Densuș, Petroșeni, Surduc, Cetatea Boli și c.

Cu durere ne-am depărtat din Hațeg și mai durerosă ne-a fost despărțirea de frații din România. Ne-am propus însă cu toții, că dacă ne va ajuta bunul Dumnezeu, ne vom vedea preste un an în Blași.

De pre Murșu, 13 Aug. 1891.

Stimate Domnule Redactor!

Aprofundimea, competența și procedarea liniștită, nepasionată, cu cari „Unirea” discută și după și gravele cestiuni cuprinse în cercul programului său, de vreme ce ei i-au asigurat chiar de la început unul dintre locurile cele mai cinșite în rândurile dia-ristice române, întru noi cetitorii a stărnit sentimentele admirațiunii și ale respectului celui mai profund. Îndeosebi însă modul, în care ați tratat mai pre urmă importanța cestiune a congruel sau a dotării clerului nostru, ne impune chiar dătorința de a vă exprima mulțămirea noastră cele mai ferbinti. Și dăcă ale noastre mulțămiri nu numai întru câtă cu dreptă cuvânt m'ași pute face interpretele celor mai mulți cetitori ai dvōstre, ci mai virtos întru câtă cele ce am onore a vi-le espune aicea sunt efectul și con-clușiunile unanime ale unor convorbiri avute cu diferiți confrăți foarte de aproape interesați în această materie.

Ar fi cu totul de prisos să mai insistă și eu asupra necesității mereu crescende de a se ameliora sōrtea materială a clerului gr.-cat.; trista realitate de o parte, iar de alta viuele culorī, prin cari ați descris-o dv., mă dispensază dela o asemenea penibilă încercare. Da, cestiunea există de mult deschisă și o grabnică rezolvire a ei se impune din ce în ce mai tare.

Pre lung și pre larg ni-ați arătat, câtă de slabă speranță putem avea în această privință din partea guvernului. Rămâne așa dar, că noi prin noi înșine s'o resolvim.

Deschidendă acest drum, care, fie dīsū în trecăt, singur ni va scf asigura mai bine și aceea independință și libertate de acțiune, ce preste tōte scumpă este ochilor nostrī, — deschidendă acest drum dv. ați esclamat: Cutezătore vorbă! Cutezătore în adevăr, dar totă-odată și mare vorbă este această, vom adăuga noi, și noi pre noi ne-am nesocotī, dacă am lăsa-o să cadă în vntū. Să cadă în vntū? Nu, nici odată nu o vom lăsa, ci până atunci trebuie ventilată în felū și în felū de chipū, până când ea va deveni o realitate. E drept, că așa ceva nu se va putea întmpla în scurtă vreme; dar noi scim cu tărie, că slugim unei biserici, ai cărei ani nu sunt cu numărul numerați, și că dacă noi nu ne vom putea bucura de rōdele silințelor noastre se vor bucura urmașii nostri, biserica noastră, nēmūlū nostru, a cărui vitalitate timpurile nu mai puțină au demonstrat-o, în butul tuturor vrăjmașilor săi, până la evidentă.

Nici nu va fi un asemenea fapt fără de păreche în istoria bisericei noastre. Mari și nespūs de grele erau încercările, ce apăsaū d. e. umerii clerului unit în țilele episcopului de f. m. Petru Paul Aron; cu tōte acestea clerul întreg, ca un singur om, i-au venit într'ajutor cu respectabila sumă de 8000 fl., sumă pre atunci multă mai mare, și iarăși cu câte un galbin de fie care preot pentru ridicarea Seminarului diecesan, de unde să iese viitorii levīți ai bisericei unite. Ei bine! același spirit generos, același zel stăruitor pentru tot ce privește înflorirea biserice și nēmūlū nostru, însufleșce și acum clerul nostru,

după cum sa dovedit de nenumărate ori. Destul va fi așadar o sfortare comună, și ceea ce astăzi este un vis, mâne va fi un fapt, pre atât mai glorios pre câtă mai modeste ni vor fi fost puterile întru realizarea lui.

Câtă pentru măsurile practice de luat, dv. ați produs limbajul cifrelor, un limbaj pururea sdrobotor. Nu voi repeti acel limbaj. Voi adăuga însă, că părerea dv. de a se cumpăra și adeca mări pre încetul porțiunile canonice în singuraticele parochii lipsite, ni s'a părut a fi cea mai potrivită, pentru că capitalul elocut în pământ este mai sigur și mai productiv de câtă efectele sau obligațiunile de stat etc., a căroră cățătime de procent merge scădend și la noi ca și aicea, unde bunăoră în Frāncia, a ajuns a fi numai trei la sută.

Nobila idea a unei Asociațiuni diecesane de asigurare asemenea ar trebui adusă în ființă câtă mai curend.

În fine credem, că cestiunea, ce ne preocupă, ar trebui discutată în proximele adunări ale sinodelor protopopesci. Ba încă pentru deosebita importanță, ce o are, ar trebui să formeze obiectul principal al unui *Sinod archidiecesan*. Astă-fel credem, că prin consfături comune cu întregul cler Prea ilustrul următor al lui Petru Paul Aron va putea duce în îndeplinire și această mare idee, va putea deslega și această cestiune, ce scim că preste tōte scumpă este inimii Lui. Fie, fie!

Salutare!

Mureșanul.

Consacrarea bisericei gr. cat. din Oravița-română.

Asupra acestui act însemnat am primit două raporte detaliate: unul delă corespondentul nostru ordinar din Lugos și altul delă un „Secășan”; regretand că spațul nu ne permite a publica în întregul lor aceste raporte, și mulțamind on. corespondenți pentru bunavoința, ce ne-au arătat, vom aminti numai următoarele: P. S. Sa Domnul Episcop de Lugos, Dr. Victor Mihályi, abia restaurat de ostenelele visitațiunii canonice făcute în primăveră în părțile ardenele ale diecesei, la rugarea ferbinte a credincioșilor săi din acea comunitate, s'a îndurat a alerga în mijlocul lor spre a consacra în persoană nouă și frumoasă lor biserice. Edificarea acestei biserice s'a început în a. 1878 pre speșele respectivei comunități bisericesci, ajutate din partea Preagrațiosului nostru Suveran cu suma de 200 fl. și din partea fondului religionar catolic cu 5000 fl. În anul curent apoi a fost ajustată pre deplin și zugrăvită pre din lăuntru totă cu speșele comunității bisericesci și cu bani adunați din contribuiri marimose, între cari locul de frunte îl ocupă cea a corului vocal gr. cat. din loc de 155 fl. Actul consacării s'a sēversit în ziua Sântului și Măritului Profet Ilie, Patronul acelei biserice, în mijlocul mângăerii și bucuriei nespūs de mare a poporului. — P. S. Domnul Episcop atātă în decursul călătoriei Sale, câtă și în Oravița a fost primit pretutindeni cu ovațiuni celea mai entusiaste. O neplăcută notă discordantă au aflat cu cale a face singur numai frații romani gr. or. din Oravița, cari nu numai că n'au imitat pre coreligionarii lor din Căcova, cari cu mare entuziasm și pompă întimpinară pre Archiereul iubit și stimat până și de străinii nēmūlū românesc, dar s'au și încercat în tot chipul de a împedecă preparativele greco-catolicilor pentru vrednica primire a preaiubitului lor Păstor. E drept, că uneltirile gr. or. au rămas zădarnice, dar în același timp au dovedit câtă sunt de toleranți unii din aceia, cari pre noi așa de adeseori ne acuză de intoleranță.

Noutăți.

Dia nascerei M. S. Impăratului și Regelui Apostolului Francisc Iosif I. s'a sēbătorit în Blași și anul acesta cu cea mai mare solemnitate. În presera zilei 18 l. c. orașul întreg a fost iluminat; ér în ziua următoare, când precum se scie, cade și sēbătorea *Schimbării la față*, I. P. S. Domn Metropolit, incunjurat de înaltul cler și în prezența unui public numeros, a celebrat s. liturgie. La orele 12 apoi clerul gremial, condus de Rsmul Domn Canonic I. M. Moldovan, s'a prezentat Domnului Metropolit spre altă ruga, să înainteze Măiestății Sale espresiunile celui mai profund devotament și ale celei mai sincere alipiri cătră Înaltul Tron. După aceea a urmat prândul de gală dat de Înalt Prea Sântia Sa, la care au participat pre lângă toți membrii clerului din gremiu, notabilitățile orașului și reprezentanții funcțiunilor publice din loc, în totală aproape 60 persoane. Priur'ună toastă forte bine simțit și acoperit de aclamațiunile entusiaste ale asistenților, Esceleța Sa amint însemnătatea zilei și augură Augustul Suveran viată lungă și pururea glorioasă.

Din Archidiecesă. În 15 ale curentei a fost susceperă alumnilor atātă pentru *Seminarul clerical archidiecesan*, câtă și pentru *Institutul Vancean*. În cel dintăiu au fost primiți 13 studenți maturași, între cari doi cu destinațiune pentru Seminarul central din Budapesta, ér în ală doilea 80 de gimnasiști.

Constituir. Despărțemētul XIX (Ciachi Gărbău) al Asociațiunei transilvane și-a ținut adunarea constituantă în 1 August a. c. *Director* fu ales M. O. D. *Ioan Hătegan* v.-protopop gr.-cat. în Dergea. În *comitet* au fost aleși Domni: *Eli Șerban*, *Ștefan Bușița*, *Gregoriu Crăcunășu* preot; *Ioan Șandor*, proprietari și *Nicolai Patiu*.

Despărțemētul XXIV (Mur.-Oșorheit) și-a ținut adunarea constituantă în Bandul de câmpă. A fost ales *director* P. O. D. *Vasilu Hossu* protopop gr. cat. În *comitet* au fost aleși: *Nicolai Măneguț* protopresbiter gr. or., *Petru Pipoșu*, jude la tablă pens. *Macsimilian Codarcea* adm. ppsc gr.-cat. *Ioan Pantea* și *Filip Pop* preot gr.-cat. S'au încassat dela membrii vechi și noi 56 fl. 63 cr.

„Telegraful Român” din Sibiu ér nu încap de Papa dela Roma. Într'una din varietățile sale seria în adevăr mai pre urmă: „Cardinalul dela nunțatura din Viena, Lönhardt a lăsat la mōrte 54 mii floren și o mulțime de prețioșe în aur și argint. De moștenitor a lăsat pre Papa dela Roma, ér rudeniilor le-a lăsat puțin din colosală avere. Se vestese că Papa nu a refusat moștenirea și astă-fel va mai adăg și aceea sumă la averea ce o mai are. Și totuși se plānge bietul Papă, că e prinsonier în Vatican!” — Mărturisim că noi n'am fost de față la deschiderea testamentului din cestiune, și de aceea noi nu vom vorbi cu cifre. Vom adăg însă, că repausatul cavaler de Leonhardt, un mirén, a fost *Cancelarul* ér nu *Cardinalul* nunciaturei din Viena: o bagatelă de care „Telegraful Român” nu și bate capul să țină sēmă: trēba lui. Ar fi trebuit însă, să nu uite, că Papa și în deosebi actualul Papă, în ochi întregi lumii civilizate este un Papă glorios și încă forte glorios, ér nu un „biet de el”. — Pre urmă, se vede că, după dni dela „Telegraful Român”, cine-i bogat nu pōte fi prinsonier, și că a fi prinsonier însemneză totă atātă, câtă a fi calic. Frumose teorii! Dar nu sciti dnilor, că știrbirea libertății și independinței de acțiune este cea mai amară dintre prinsoni, și că singur numai pentru această se plānge, și cu dreptă cuvânt, prea gloriosul Prinsonier din Vatican? Încolo fōia această ar face mai bine, dacă numai cu lucruri bisericesci nu s'ar ocupă, în cari e deplin ignorantă.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mihailu Eminescu.

Studiu criticu.

(Fine.)

Ne-a mai rămas în studiul de față cestiunea cu privire la limba și versificațiunea lui Eminescu. Nu vom ostent în cestiunea această pre cetitori cu multă teorie despre limbă și versificațiune, ci ne vom mărgini numai la indicarea defectelor de limbă și versificațiune, cari după natura lor sunt de așa, câtă îl scoboră pre Eminescu până la nivelul unui începător slab.

Mai întâi ce atinge limba, Eminescu a fost un adept nu numai sincer, ci chiar fanatic al „nouei direcții”, carea în adevăr apoi l-a și răsplătit fanatismul acesta cu aceea, că spre batjocura literaturii noastre l'a ridicat acolo, unde e.

„Noua direcție” în istoria limbei noastre are meritul netăgăduit al unei opusțiuni în contra altei direcțiuni, carea fără nici o opusțiune ar fi schimosit limba noastră prea tare, înțelegem meritul unei opusțiuni în contra direcțiunii latinisătoare. Ca un contrapond al direcției aceastea s'a ivit „noua direcție”, cu principiul, că limba literară românească să nu se depărteze prea tare de limba poporului prin latinisare câtă cu trebă câtă fără trebă.

Principiul acesta al „nouei direcții” a fost bun, sănătos și la loc. De unde nice nu se poate nega, că „noua direcție” a mai înfrunat mada cea prea mare de latinisare, și l-a pus în cale o pedecă, ca să nu meargă până la absurd. Acesta este meritul „nouei direcții”, care și noi îl recunoștem bucuros. Mai mult merit însă „nouei direcții” nu i-se poate ascrie.

Căci când „noua direcție” s'a apucat de lucru, ca în prima linie din limba poporului să formeze limba literară, atunci s'a arătat numai decăt, că orbecă ca în tunecă, și preste marginile unei simple opusțiuni nu poate trece, va să dică e puternică în negațiune, însă slabă în producere. Atunci s'a arătat evident, că nu poate nici decum să-și formeze un sistem constător din principii sănătoase, după care să purcedă la formarea limbei literare din limb'a poporului. De aci a urmat, că „noua direcție” a început a folosi cuvinte din limba poporului fără de nici o alegere. Așa a început a folosi cuvinte slave spre exprimarea unor concepte, pentru cari chiar limba populară are termenii curat românești și de origine românească. Ma și mai mult. A început a folosi atăta provincialism turcesc, bulgăresc și așa mai departe, câtă de multe ori noi Ardeleni de loc nu -l puteam înțelege, și nici nu -l aflam nici prin nici un dictionar. Și ca să fie confuziunea și mai mare, ca latinisarea a mers în așa-și „noua direcție” în multe privințe multă mai departe ca ori ce adept al direcțiunii latinisătoare. Deosebirea zace numai în aceea, că „noua direcție” în cuvintele latine din a doua mână, adică din limba franceză, și nu de-a dreptul din cea latină. A pățit-o „noua direcție” chiar ca parlamentarii aceia, cari până sunt în opusțiune totă mereu strigă în contra greșelilor guvernului. Cândă ajung însă ei pre bancele ministeriale, atunci cadă chiar în greșelile acele, ce le-au combătut mai înainte cu atăta foc.

Tote greșelile aceste ale „nouei direcții” le are Eminescu ca nici unul din adeptii ei. Numai câtă unele sunt mai evidente în prosa și altele în poeziile lui. În poezie tinându-se ca orbul de gard de principiul „nouei direcții”, ca să nu se abată în limba literară dela limba poporului, a cugetată că va scrie o limbă clasică — se înțelege de sine, că clasică pentru „noua direcție” — dacă va folosi fără nici o alegere nise cuvinte ca aceste scose din volumul I al lui de poezii: *cleampă, privază, promorocă, zaplază, boschetă, slota, schelă, stufă, scaldă, liană, spigă, cumsiă, iatac, crivată,*

sponci, cerdacă, tapșană, coscovă, pravaletică, hangă, roinică, tuciu, rebogiă, bracă, prizarită, scripetă, tavană, saltimbancă, stosă, iveră, rubedeni și alte câte și mai câte minuni, câtă nu greșim, dacă dicem, că cel ce scrie cu atari cuvinte neînțelese de cea mai mare parte a Românilor, acela batjocoresce mai tare limba noastră românească, decătă cel de întâi traducător a cărților bisericesci, cândă ținea și în traducere câte un cuvânt slavice, deși aveam cuvânt destul de bun românești, numai pentru-că totă ce e slavice înainte loră avea un nimbă ore-care de sănătate. Ma ne cuprinde mila de limba noastră românească, cândă vedem, că un maculator de versuri ca Eminescu, este espus înainte publicului ca un scriitor românești clasic, pentru-că s'a cufundat ca în un noroi în tote greșelile „nouei direcții”, ca și cum ar fi totă atătea calități eminente ale ei.

Mai departe natura poeziei aduce cu sine, ca poetul să-i fie iertat a se abate câte odată dela legile gramaticale mai cu semnă topice sau de ordinarea cuvintelor, și și dela altele nu prea rigoroze, fără însă ca prin aceea să sufere înțelesul ceva. Concesiunea această, ce prozei nu să face, trebuie să se facă poeziei, pentru-că prosa este liberă de a întrebuiți cuvinte mai multe sau mai puține, precătă poeziei îi sunt măsurate chiar silabele. Este concesiunea această o specie de privilegiu din considerarea opusțiuni celei grele, în carea se află poezia. Concesiunea această vine înainte sub numele de: licență poetică.

Însă chiar pentru-că e o concesiune, un privilegiu, poetului nu-i este iertat să abuzeze de ea, și să facă ușă de ea, decătă în casuri de necesitate extremă, și și atunci tare cu cumpetă neîncordândă privilegiul prea tare. Și ori ce scriitor clasic este tare cumpetat în folosirea privilegiului acestuia, și chiar cândă îl folosesc, îl folosesc cu atăta artă, câtă numai un spirit ager în observare vede, că s'a folosit de el. Ma acela ar fi cel mai clasic scriitor, care ar fi în stare a nu se folosi nici cândă de privilegiul acesta, și ar observă tote legile gramaticale cu aceeași rigore, cu carea le observă prosaistul.

Acum este destul a deschide poeziile lui Eminescu ori și unde și ori la care pagină spre a vedă, ce ușă, sau mai bine dîșu, abuză a făcut Eminescu de licența poetică, de privilegiul acesta concesit poetilor numai din indulgență. Nu vom afla în ele o singură ștrofă, în carea să nu se fi abătut dela legile topice gramaticale, numai ca să-i lase versul, așa câtă din punctul acesta de vedere n'are păreche în tinera și mica noastră literatură, și cu moderațiunea în folosirea licenței poetice îl întrecă chiar și nefericiții aceia de tineri inocenți însă seduși, cari umblă, să-l imiteze ignorând pre iubiții noștri Alesandri, Bolintineanu și Mureșanu.

La Eminescu privilegiul și licența poetică s'a prefăcut în un desfrun poetică câtă să poată mai urti, ca și la domni aceia de pământ, la cari privilegiile antice s'au prefăcut în feudalismul nesuportabil.

Desfrunul acesta poate fi și semnul neglijenței și și al neputinței lui Eminescu. Ori care însă va fi, atăta se vede din el, că șortea lui Eminescu nu poate fi nici de cum, ca lumea să se ocupe cu el, ci să-l uite câtă mai curândă odată pentru totădeauna, și din literatura noastră să-l smulgă ca pre o buruienă puturoasă și stricăcioasă, carea vatemă semnului trecătorilor și împedecă crescerea piântelor folositoare.

Totă așa de mai puțin ca mediocre sunt poeziile lui Eminescu și din punctul de vedere al versificațiunii.

Nici noi nu voim, și nici cetitori nu voră avă paciență, dacă ne-am apucat să arătăm cu nise exemple câtă se poată mai monstruoze tote scăderile, ca să nu dicem mai multă, de cari suferă poeziile lui Emi-

nescu din punctul de vedere al versificațiunii. A numără silabele, a măsură lungimea și scurtimea lor și a pipă după tonurile cuvintelor din versurile spre a vedă, câtă este el de primitiv și în privirea această, ar fi un lucru prea sarbedu și ostentor pentru cetitori. De aceea ne mărginim numai la cadența din poeziile lui, căci cadența din natura ei este de așa, câtă cea mai mică greșelă în contra legilor ei o poate observă ori și cine numai decătă. Și dacă un poet nu este în stare în poeziile sale a se feri nice de cadenții laxe, rele și ne-nimerite, atunci din aceea își poate omul înțipi, cum va fi versificațiunea lui și în privințele acele, cari sunt mai ascunse pentru ochii publicului mare.

Spre scopul acesta lăsam să urmeze aci numai câteva cadențe monstruoze de ale „geniului” nostru:

Astă-fel la pag. 81 întâlnim cadența următoare:

„Eă n'oiu mai privi-o
Adio!”

La pag. 106:

„Din încrețirea lungii rochii
S'atărna sufletu-mi de ochii.”

La pag. 157:

„Singuri voi stejară rămâneți
De visați la ochii vineți.”

La pag. 165:

„Mai încetă totă mai încetă
Sufletu-mi nemângăiată.”

La pag. 247:

„Val, totă mai gândesc la anii, cândă visam în
academi
Ascultând pre vechii dascăli cărpocind la haina
vremii.”

La pag. 263:

„A împărătesei rochii
Dar' îndrănești cu ochii.”

La pag. 914 din „Convorbirile literare” de pre 1889:

„Audi cântări și vedă lumina de torțe
Să stătu plutind de-asupra-mi geniu morții.”

Atari monstruoșități amă pută aduce forte multe din Eminescu, dacă nu ne-ar fi prea scump spațiul și dacă amă voi să punem chiar și paciența hârtiei la probă.

Dacă la un om i-ar fi vestmintele așa nimerite, rupte, descusute și destrăbălate ca versurile aceste și altele mai multe de a lui Eminescu, atunci ar trebui să-și perdă mai întâi totă modestia, ca să se potă înduplecă a eși în public cu ele.

Bine le-a vădută scăderile aceste și dl. Maiorescu, și s'a și temut, că voră detrage multă din meritul „geniului” său adoptiv. Cu tote aceste dl. Maiorescu a cugetat, că va orbi ochii lumii cu aceea, că susține că multe din poeziile lui Eminescu au rămas nerevedute de el, căci altcum el însuși ar fi delăturat scăderile. Ce mijloc ușor de a acoperi neputința cuiva! Dară ore prin câte revederi și cărpociri n'au trecută acele, cari fură publicate în „Convorbirile literare”? Câte scalpele și lancete n'au lucrată la ele, până cândă au vădută lumina?

Dl. Maiorescu însă își taie însuși cranga de sub picioare. Căci în colecțiunea publicată chiar de dîșul se află nu mai puțin decătă patru variante de ale poeziei lui Eminescu intitulată: „Mai amă un singur doră”. Poezia această așadară nu odată, fără de patru ori o a revădută bietul Eminescu. Și totuși, dacă dl. Maiorescu își va pune mâna pre inimă, va trebui să recunoască, că din cele patru variante, una e mai rea și mai confuză ca cealaltă. Ma în una bietul Eminescu așa e de absurd, de dice, că doresce să fie îngropat lângă mare, căci acolo îi va fi somnul lin, și cu tote aceste chiar în versurile nemijlocit următoare spune ce larmă mare facă valurile mării, cândă se lovesc de maluri. Cum îi va fi așa dară somnul lin în o atare larmă? Sau poate „geniul” nostru a avut nervi tari ca Chinezi, despre

cară să dăce, că dormu duși și în larma cea mai mare.

Adevărat, că s'au mai întemplată casuri de acele, de autori preveniți de morțe nu și-au putut vedea opurile, ca să le de forma din urmă și mai perfectă. Chiar cu Virgiliu s'a întemplată așa, că nu și-a putut vedea pentru cea din urmă oră cărțile din urmă din Eneida sa. Pentru aceea este și însemnată deosebirea între aceste și cele de întâiu. La Eminescu însă ca și la toate mediocritățile ambițioase, poeziile revădute, ca de exemplu cele patru variante amintite, sunt mai mai rele ca cele nerevădute.

Ca „geniul” Eminescu să fie chiar perfect, dl. Maiorescu și ceilalți n'au cuvinte de ajuns să laude destul și știința cea vastă alui Eminescu în diversele ramuri ale ei. Ma ca laudele să fie extreme până la absurditate, dl. Maiorescu nu dubiteză, sau poate se face a nu dubita, că Eminescu era versat și în teologia creștină.

Nu vomă aminti nimic de minunatele cunoștințe fizice alui Eminescu, care la pag. 91 vorbește de: *resfrângerea umbrăi*, cu toate că dacă numai elementele fizice le-ar fi cunoscut, ar fi știut, că e un nonsens a vorbi de „resfrângerea umbrăi”, după ce resfrângerea este un fenomen fizic al luminei, și nu al umbrăi, care fizice considerată este chiar lipsa luminei. Nu vomă dăce nimic de cunoștințele lui Eminescu din istoria și mitologia antică, cându nu știe, cine a fost Hyperion. Ci vomă aduce numai un singur exemplu, din care să se vedă lămurit, câtu a fost Eminescu de versat în „teologia creștină”.

În poezia: *Venere și Madona* numește Eminescu pe Preacurata Fecioră Maria: *Dumnezeu*, cu toate că dacă ar fi deschis numai un catechism pentru școlile populare, ar fi aflat, că pentru creștinii Preacurata Fecioră Maria nu este o „Dumnezeu”, ci numai Născătoare de Dumnezeu. Era ce atinge apoi înțelesul profund al cuvântului: Născătoare de Dumnezeu, înțedară i-am îndreptat pe toți admiratorii lui Eminescu la Sântul Părinți, și cu deosebire la Sântul Ciriil Alesandrinul, căci nisce omeni fanatisați de Schopenhauer, ar zimbă pute cu dispreț la așa ceva. Zimbăscă, nu ne pasă, însă atunci cel puțin pentru idolul lor Eminescu nu afecteze cunoștințe teologice, cari i-au lipsit cu totul.

Nu mai ceva vomă mai aminti, și apoi vomă închiă.

Între mijlocele folosite la lăptirea cultului lui Eminescu, unul din cele mai ridicule, este imitațiunea, sau chiar plagierea critice franceze. O națiune ca cea franceză se înțelege de sine, că are o literatură critică tare dezvoltată și adencă. Căci o critică, care are înaintea sa pre un Racine, Voltaire, Molière, Hugo și alții, a avut ocaziune a se scobori în adencimile sufletului omenesc, cându elu apare ca geni în lume, și a observă acolo vibrațiile și oscilațiile acele, ce nu se mai întemplă în alte suflete. De aci se poate vedea ce lucru cutezătoru este a smulge din critica franceză câteva observări fine și exprimate tare subtil, și apoi ale aplică acele la Eminescu. Ce nepricepători rămănu uimiți, frapați și fărmecați de atari observări, și cugetă, că toate acele sunt scose din Eminescu. Un om instruit din contră rîde, cându vede atari lucruri aplicate la Eminescu, și îi vine chiar grăță, cându vede, că ce versuri se aduc din Eminescu ca exemple la acele observări. Ori ce Român de inimă însă trebuie să se măchnească adencu în sufletul său de o atare procedură în imbetarea publicului.

Avemă de cugetu de altă dată, cându vomă dispune de timp, a parodiă critica poeziei române de dl. Maiorescu, cu aceea, că vomă lăsa din ea exemple aduse de dînsul, și le vomă înlocui cu de cele din Eminescu, ca să aibă chiar și dl. Maiorescu o oglindă fidelă a „geniului” său adoptiv, cu care a batjocorit astă-fel literatură noastră și a degradat așa tare pre neuitații noștri Murășan, Bolintinean și

Alesandri. Atunci vomă aduce câteva specimene și din abuzurile cu critica franceză.

Anu finit pentru colonele acestei foi studiul de față. Din vre-o parte ni-se va face pôte imputarea, că studiul a fost prea lung. Stricăciunea însă, ce o a făcutu deja în tinerimea noastră Eminescu și carea o mai pôte face și în viitor, ne va escușă, credemă, de ajuns. Cine n'a avut ocaziune a petrece în mijlocul tinerimii, nu și pôte face nice idee despre stricăciunea acăsta. Și cum nu? Când și poeziile lui de o parte cuprind în sine atâta venin pentru tinerime, era de altă parte în viața lui nu este nimic, absolut nimic demn de imitat pentru tinerime. Căci ce pôte fi demn de imitat în viața unui aventurier, care nici când n'a făcutu nici un studiu serios și sistematic; care corupt și stricat în suflet și în trup încă în tinerete era deja blasat și ostentat de lume și pentru aceea lipsit de ori ce idealism; care gol de alte simțiri nobile nu numai a cântat ci a și practicat eroticismul animalic, până cându lovit de săgețile lui chiar în „obositul creier”, mintea i-s'a dus în „Nirvana” lui Schopenhauer și a Indianilor, era trupul i-s'a mai târătu câțiva ani, până ce în florea etății s'a dus și elu totu acolo; ce pôte fi, mai dicem odată, demn de imitat în viața unui atare om?

Purtat'a bietul Român în urma tritelor împrejurări ale timpului destule juguri. Purtat-amă noi jugul feudalismului și al calvinilor, purtat-amă frații noștri de dincolo jugul fanarioților, purtat-amă cu totu jugul limbii slave. Așa rușinos însă ca jugul lui Eminescu n'a fostu nici unul. N'a fostu nici unul, căci în acele ne-au înjugat străini, în alui Eminescu însă ne-au înjugat Românii, cari sunt carne din carnea noastră și sânge din sângele nostru. Viitorul le va sci respăti de securu, dacă nu lea respătită prezentele.

Aventurele ultimului Abencerrage.

Novelă de F. R. Chateaubriand.

(Continuare.)

Acăsta musică a fostu hotărîtore pentru sôrtea ultimului Abencerrage; ea ar fi adus în neliniște chiar și o inimă mai puțin bolnavă, decât cum era a lui.

Sera se reintôrseră la Granada trecend prin valea riului Darro. Don Rodrigo a început a se interesă tare mult de Aben-Hamet. Purtarea nobilă și cultura înaltă a acestuia îi plăcură așa de mult, încâtu numai cu greu s'a putut despărți de el. Maurul a trebuit să-i promită, că-lu va cercetă de multe ori și că va distra pre Blanca prin interesantele sale istorisir din Orientu. Cu cel mai mare zel își implini elu promisiunea. Din ziua următoare zilnic cercetă palatul, unde locuia aceea, pre care elu o iubiă mai pre susu de toate. Blanca fu cuprinsă de o patimă violentă pentru Aben-Hamet, deși elu o ținea acăsta de imposibilă. A se înamora într'un necredincios, într'un Maur, într'un necunoscut, i-se părea ei la început un ce atâtu de ridicul, încâtu nu și dă nici de cum silință de a pune stavilă rului, ce începea pre incetul a o copleși. Dar cându totuși recunoscu, că Amor i-a atinsu inima, ea se predă ca o adevărată Spaniolă cu totul acestui sentimentu. Pericolele și neplăcerile, pre cari le prevedea, nu o reținură dela acăsta. Ea își dăse: *Dacă Aben-Hamet se va face creștin și mă iubesc, atunci îl urmez până la marginea lumii.*

Din partea sa Abencerragele încă s'a lăsat cu totul a fi răpit de acăsta

patimă sêlbatică. Elu trăia numai pentru Blanca sa. Nu se mai ocupă de planul, care l'a făcutu să întreprindă călătoria la Granada. Lui îi era acum ușor, să pună capet cercetărilor sale, căci avea numai un singur interesu, și numai un cugetu îl inspiră. Și acestu cugetu se cupriende în unica vorbă: Blanca. De altcum lui însu și îi era tēmă de urmările, ce le aducea cu sine acăstă relațiune, dar elu nu voia să se lase învinsu. Cuvintele lui erau: *Dacă Blanca se va face mahomedană și mă iubesc, îl voi servi până la suflarea mea cea mai de pre urmă.*

Firmu hotărît de a urmă cugetelor lor Aben-Hamet și Blanca așteptău numai ocaziunea binevenită pentru a se declară imprumutat.

Eră chiaru cel mai frumosu an-timp, cându într'o și fata duceului de Santa-Fé dăse cătră Abencerrage:

„Dă încă n'ai vedut Alhambra. Dacă nu mă înșel, odată te-ai exprimat, că familia ți-se trage din Granada. Pôte vei aia plăcere în aceea, ca să revești palatul vechilor vostri regi. Dacă îți convine, astăzi te voi petrece însă-mi până acolo.”

Aben-Hamet o asigură, că nici o preumblare nu-i va fi mai plăcută ca acăsta. Ora defptă pentru plecare sosece. Blanca încalecă pre un cal alb, care se cațără pre stânci ușor ca o căprioră. Aben-Hamet însoția pre frumoșa spaniolă pre un cal andalusian, împodobit după datina turcască. Așa cum călăria junele Mauru, mantaua lui de purpură flutură lin înapoi, sabia-i strîmbă se lovia zângăniindu de șea, er vântul se jucă cu penele turbanului lui. Poporul privia plin de admirare acăstă aparițiune nobilă, și de mai multe ori se aușiră cuvintele: Acesta este un principe necredincios, pre care Donna Blanca voescă să-lu convertescă.

Ei călăriră printr'o stradă lungă, carea purtă numele unei renumite familii maure și se întindea până la zidurile esteriore ale Alhambrei. După ce trecură prin pădurea de ulmi, ajunsă la un isvor, și în curend apoi în spațul intern al curții palatului lui Boabdil.

Într'un zid baricadat cu uși și prevădit cu metereze se deschidea o ușă, care se numia „pôrta judecării”. Prin acăsta călărindu pîntr'un local anguste, prin edificii vechi și prin ruine. Drumul fu condus la piața Algibilor, în a cărei apropiere Carolu V edifică pre atunci un palat. De aici se îndreptară spre nord și ajunsă la o curte singuratică lângă un zid părăsit. Aben-Hamet sări ușor de pre cal și oferă mâna sa Blancei spre a-i fi într'ajutor la descălecat. Servitorii bătură la ușă, a cărei prag era deja învescut cu erbă. Ușa se deschide, și loru dintr'odată li-se arată secretele locuri de intrare ale Alhambrei. (Va urmă.)

Posta Redacțiunii: Dlu I. M. în Gr. Din cauza indusurii materialului numai în numărul proximu.

Editor și redactor răspundător:
Dr. Vasiliu Hossu.

Nr. 3043—1891.

(14) 2—3

Escrerie de concursu.**I.**

Până în 14 Septembrie st. n. inclusive a. c. se escrerie concursu la 9 stipendii din *Fundățiunea fericitului Dr. Simeon Rămonețai* și anume: la 2 stipendii de câte 315 fl., 4 de câte 84 fl. și 3 de câte 63 fl. v. a.

La aceste stipendii potu concurge:

a) numai tineri studenți miseri, cari sunt născuți în Transilvania și sunt Români de naționalitate;

b) cari pre lângă purtare morală bună au din studii calculi de *eminentă*;

c) dintre concurenți voru avé preferință, în înțelesul testamentului, caeteris paribus cel de origine nobili și consăngenii piului Fundatoru;

d) dela concurenți se recere, să alăture la cererile concursuale *testimoniu școlasticu în copie autentică și nu în originalu*, carte de botez, testimoniu medicalu, atestat de paupertate, care să fie subscrisu de antistia comunală politică și de parochiul concernente și întăritu cu sigilul parochialu, precum și cu subscrierea oficiului pretorialu respective a magistratului concernente;

e) concurenții să numescă *expresu institutulu*, la care și unde voru să continue studiile academice ori gimnasiale pre anulul viitoru 1891/2.

Cererile concursuale, cari nu voru fi ajustate în modul indigat, ori până la terminul prefiptu nu se voru așterne la Consistorul subsemnatu, nu se voru luă în considerațiune.

Blașiū, în 11 Augustu 1891.

II.

Pentru 1 stipendiū de 60 fl. din *Fundățiunea fericitului Petru Maiorū* se escrerie concursu până în 14 Septembrie st. n. inclusive a. c.

Doritorii de a obține acestu stipendiū au de a-și instrui cererile lorū concursuale conformu condițiunilor espuse mai susu în escrerie de concursu pentru stipendiile romonțiane și a le subșterne subsemnatul Consistoru până la terminul prefiptu.

Blașiū, în 11 Augustu 1891.

III.

Pentru 1 stipendiū de 60 fl. din *Fundățiunea fericitului episcopu Ioanū Bobū* se escrerie concursu până în 14 Septembrie st. n. inclusive a. c.

Doritorii de a obține acestu stipendiū au de a-și instrui cererile lorū concursuale conformu condițiunilor espuse mai susu în escrerie de concursu pentru stipendiile Romonțiane și pre acele a-le așterne subsemnatul Consistoru până la terminul prefiptu.

Blașiū, în 11 Augustu 1891.

Consistorul archidieceșan de A.-Julia și Făgărașu.

Nr. 3044—1891.

(15) 2—3

Escrerie de concursu.**I.**

Până în 14 Septembrie st. n. inclusive a. c. se escrerie concursu la 7 stipendii din *Fundățiunea fericitului Archiepiscopu și Metropolitu Alesandru Șterca-Șuluțu*, și anume la 1 stipendiū de 300 fl., la 2 de câte 200 fl., 2 de câte 100 fl. și 2 de câte 60 fl. v. a.

Doritorii de a obține vre-unul din stipendiile de mai susu, au să intrunescă următoarele condițiuni:

a) că sunt Români gr.-cat. miseri, născuți în Transilvania;

b) că pre lângă purtarea morală bună au din studii calculi de *eminentă*;

c) dintre concurenți voru avé preferință, cari voru pute dovedi, că sunt consăngenii cu piul Fundatoru;

d) concurenții să producă și alăture la cererile lorū: *testimoniu școlasticu în copie autentică și nu în originalu*, atestat de consăngenitate, — dacă sunt consăngenii cu Fundatorul, — carte de botez, testimoniu medicalu, atestat de paupertate, și să numescă *expresu institutulu*, la care și unde voru să continue studiile academice ori gimnasiale pre anulul 1891/2.

Cererile astu-felū ajustate să le așternă la subsemnatul Consistoru până la terminul prefiptu.

Blașiū, în 11 Augustu 1891.

II.

Până în 14 Septembrie st. n. inclusive, a. c. se escrerie concursu la unu stipendiū de 100 fl. din *Fundățiunea Tordaiiană*.

Doritorii de a obține stipendiul acesta voru avé de a-și instrui suplicele conformu condițiunilor indigate în escrerie de concursu pentru stipendiile Șuluțane, și a-le așterne Consistorul subsemnatu până la terminul prefiptu.

Blașiū, în 11 Augustu 1891.

III.

Până în 14 Septembrie st. n. inclusive, a. c. se escrerie concursu pentru unu stipendiū de 60 fl. din *Fundățiunea fericitului Canonicu Constantinu Alutanu*.

Doritorii de a obține acestu stipendiū voru avé de a-și instrui suplicele concursuale conformu condițiunilor indigate în escrerie de concursu pentru stipendiile Șuluțane și a-le așterne Consistorul subsemnatu până la terminul prefiptu.

Blașiū, în 11 Augustu 1891.

IV.

Pentru două stipendii de câte 22 fl. 50 cr. din *Fundățiunea fericitului Canonicu Ioanū Chirilă* se escrerie concursu până în 14 Septembrie st. n. inclusive a. c.

Doritorii de a obține vre-unul din stipendiile de mai susu, voru avé de a-și instrui suplicele conformu condițiunilor indigate în escrerie de concursu pentru stipendiile Șuluțane, și a-le așterne Consistorul subsemnatu până la terminul prefiptu.

Blașiū, în 11 Augustu 1891.

Consistorul archidieceșan de A.-Julia și Făgărașu.

Anunțu.

La subscrisul se primesc în cuartir cu provederea completă vre-o 10 studenți, cu 12 fl. pre lună. Viptul e același ca alți studenților din convictu.

Blașiū, Augustu 1891.

(16) 1—1

George Popu.

Cu deosebită stimă cutezū a încunoscintă pre **Veneratulū Cleru greco-catolicu**, că precum și până acum iaū asupra-mi gatirea de **iconostase, amvone, altare** și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelor, în ce privesce lucrul de mēsariū și de sculptorū, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icone sante, dimpreună cu aședarea acelorū obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescū cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigatū recunoscere deosebită, si tôte mă îndreptățescū la sperarea, că Veneratulū Cleru mă va împartasi ocașional-minte de prețuita-i incredere. Silința mea sē va îndreptă totū-deauna intr'acolo, că și de aci încolo se meritū renumele celū bunū, care mi-lam câștigatu până acum.

Prin tarifulū de zone dispărēndū departările, prin acēșta capacitatea de concurență mi-sa măritū.

Rogāndu-mē pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 28 Ian. 1891

cu deosebită stimă

Carolū Müller,

auritorū și fabric. de recuis. biserice.

(4) 14—?

Fundatū în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

Liferantū de curte
alū Alteței Sale
Imp. și reg. Archi-
ducele Josifu.

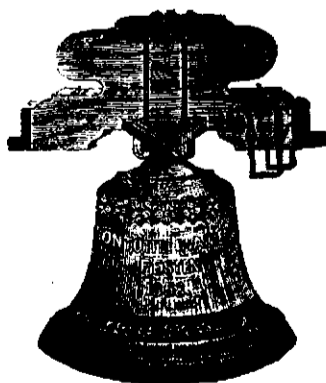
proprietariulū primei fabrici ungare de mașine și recuisite de pompieri, turnatorii de clopote și metalū
Budapeșta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomāndā atențiunei preaonoratilorū domni preoti

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

în care se fabrică atātū grupari cātū și clopote singurate: cu scaune de fierū patentate și cu chivere (córne) scutite de frecare. Fabrica a liferatū dela întemeierea sa 1800 clopote mari de metalū, într'atele și celū dela metropolia din Bucureșci în greutate de 8000 kilograme.

Se află umblatōre scutite de mirosu, arangiamente pentru băi, conducte pentru apă și pompe pentru fântāni.

(2) 34—52

Preliminare de spese și Prețu-couranturi se trimittū la cerere gratuitū și franco.

Distinsū în anulū 1885 la exosițiunea regnicolară din Budapeșta pentru lucru escelentū, progresū și capacitate de concurență cu diploma cea mare de onōre.